

Valtakunnallinen opettajankoulutuksen ja kasvatustieteiden tutkintojen kehittämisprojekti VOKKE

NEUVOTTELUKUNNAN 14. KOKOUS

Aika: tiistai 22.11.2005 klo 10–15.00

Paikka: Helsingin yliopisto, käyttäytymistieteellinen tiedekunta, soveltavan kasvatustieteen laitos (Siltavuorenpenger 20 R), seminaarihuone 301

Läsnä:

Niemi Hannele, professori, 1. vararehtori, Helsingin yliopisto, Vokke-neuvottelukunnan puheenjohtaja, kokouksen puheenjohtaja (kohdat 1–3)
Peltonen Juhani, professori, Turun yliopisto, kokouksen puheenjohtaja (kohdat 4–8)
Helenius Auli, professori, Turun yliopisto, ROKL
Isomursu Marja-Leena, erityisasiantuntija, OAJ
Jakku-Sihvonen Ritva, projektinjohtaja, Vokke-projekti, Helsingin yliopisto
Kaivola Taina, koordinaattori, Helsingin yliopisto
Kangasvieri Anneli, Opetus- ja kulttuuriyksikön johtaja, Kuntaliitto
Laitinen Marjut, professori, Sibelius-Akatemia
Nummenmaa Anna Raija, professori, Tampereen yliopisto
Nuutinen Pirjo, professori, Joensuun yliopisto
Sainio Lauri, SOOL ry, hallituksen pj., Helsingin yliopisto
Scheinin Patrik, professori, Helsingin yliopisto
Siljander Pauli, professori, Oulun yliopisto
Somerkivi Pirjo, toiminnanjohtaja, Suomen Vanhempainliitto
Tahvola Arja, opintoasiainpäällikkö, Tampereen yliopisto
Uusiautti Satu, tutkimussihteeri, Vokke-projekti, Helsingin yliopisto
Tissari Varpu, tutkija, Vokke-projekti, Helsingin yliopisto, kokouksen tekninen sihteeri

1. Kokouksen avaus

Kokouksen puheenjohtajana toimivat professori Hannele Niemi (muistion kohdat 1–3) ja professori Juhani Peltonen (muistion kohdat 4–12). Hannele Niemi avasi kokouksen klo 10.08 ja toivotti läsnäolijat tervetulleiksi. Koska neuvottelukunnan opiskelijajäsen oli vaihtunut, kaikki läsnäolijat esittelivät itsensä.

2. Tiedotusasiat

- a. Tiistaina 7.11.2006 järjestetään Vokke-projektin päätösseminaari Helsingin yliopistossa. Seminaarin ohjelmaluonnos lähetettiin neuvottelukunnan jäsenille esityslistan liitteenä 1.
- b. Torstaina 17.11.2005 klo 16–18 Vokke-projektin jatko-opintojen kehittämistyöryhmä järjesti Kasvatustieteen päivien yhteydessä Jyväskylän yliopistossa symposiumin *Vokke – kasvatustieteen jatko-opintojen kehittäminen*. Symposiumin mainos julkaistiin sivulla (<http://www.helsinki.fi/vokke/Tyoryhmat/VokkeSymposium171105.pdf>).
- c. Perjantaina 11.11.2005 klo 10.00–15.15 Vokke-projekti ja Helsingin yliopiston soveltavan kasvatustieteen laitos järjestivät Katsomusopetuksen kehitysnäkymät -seminaarin Helsingin

7.12.2005

- yliopistossa, kotitalous- ja käsityötieteiden laitoksella. Seminaarin ohjelma ja materiaaleja on julkaistu sivulla (<http://www.helsinki.fi/vokke/seminaarit.htm>).
- d. Keskiiviikkona 14.9.2005 Vokke-projekti, KasVi-hanke ja Jyväskylän yliopiston opettajan-koulutuslaitos järjestivät luokanopettajakoulutuksen monialaisten opintojen kehittämisseminaarin Jyväskylän yliopistossa. Seminaarin ohjelma ja materiaalit on julkaistu sivulla (<http://www.helsinki.fi/vokke/seminaarit.htm>) ja seminaarissa työskennelleiden työryhmien muistiot sekä seminaarin muistio on julkaistu luokanopettajakoulutuksen virtuaalisten monialaisten jaoksen sivulla (<http://www.helsinki.fi/vokke/jaosvirt>). Seminaarin esitykset ovat katsottavissa videotallenteina Jyväskylän yliopiston MoVie-moniviestinkanavalla (<http://moniviestin.jyu.fi/sisalto/movie/vokke1409/showProgram>). Ks. ensin ohjeet (<http://moniviestin.jyu.fi/sisalto/movie/ohjeet>).
 - e. Palautetta kodin ja koulun yhteistyötä käsitelleestä seminaarista, joka järjestettiin keskiviikkona 31.8.2005 klo 10–15 Helsingin yliopistossa, soveltavan kasvatustieteen laitoksella. (Ks. Seminaarin ohjelma ja materiaalit: <http://www.helsinki.fi/vokke/seminaarit.htm>).
 - f. Vokke-konttoriin saadut väliraportit ja loppuraportit jaoksien ja työryhmien työskentelystä julkaistaan jaoksien ja työryhmien verkkosivuilla. Ks. jaosluettelo Vokke-projektin sivuilta (<http://www.helsinki.fi/vokke/jaokset>) ja työryhmäluettelo työryhmien verkkosivuilta (<http://www.helsinki.fi/vokke/tyoryhmat>). Väli- ja loppuraportteja voi lähettää Vokke-projektin tutkimussihteerille (satu.uusiautti@helsinki.fi) julkaistavaksi verkkosivuilla.
 - g. Jatko-opintojen kehittämistyöryhmän työskentelystä on raportoitu työryhmän muistioissa (<http://www.helsinki.fi/vokke/jatkokoulutus>). Esityslistoissa ja muistioissa on esitetty myös useita työryhmän työskentelylle relevantteja julkaisuja ja niiden suoria verkkolinkkejä.
 - h. Vokke-projektin englanninkielisillä sivuilla (<http://www.helsinki.fi/vokke/english>) on esitetty tietoja projektissa tehdyistä julkaisuista sekä pidetyistä konferenssi- ja seminaariesityksistä (ks. <http://www.helsinki.fi/vokke/english/publications>).
 - i. Vokke-projektin esitettä on päivitetty. Esite jaettiin kokouksessa pöydälle. Esitteitä voi tarvittaessa pyytää Vokke-konttorista.
 - j. Vokke-projektissa on tekeillä kaksi julkaisua, joista toinen käsittelee opettajankoulutusta ja toinen kasvatustiedettä tieteenä. (Ks. myös esityslistan kohta 6.)
 - k. Tiedoksi yleisesite korkeakoulutuksesta Euroopan unionissa: “EU Cooperation in Higher Education. Europe by Degrees”. Suora verkkolinkki pdf-dokumenttiin: (http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/publ/pdf/eu-coop/en.pdf).
 - l. Tiedoksi loppuraportti: Testing Conference on the Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications, 20-21 June 2005 (ks. Konferenssista 7.10.2005 laadittu loppuraportti sekä sen liite A, Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications, jotka ovat saatavilla pdf-dokumenttina Vokke-projektin sivulla: (<http://www.helsinki.fi/vokke/materiaalit.htm>)).
 - m. Tiedoksi: Opetushallituksen 8.11.2005 asettaman opettajien kelpoisuuskoetyöryhmän muistio (25.10.2005). Työryhmä asetettiin suunnittelemaan sopeutumisajan ja kelpoisuuskoeken soveltamista EU/ETA-alueella hankitun ammattipätevyys tunnustamisessa. (Muistio lähetettiin neuvottelukunnalle esityslistan liitteenä 2. Se on saatavilla pdf-tiedostona Vokke-projektin sivulta (<http://www.helsinki.fi/vokke/materiaalit.htm>)).
 - n. Tiedoksi: Opetustoimen henkilöstön uusi kelpoisuusasetus on annettu. (ks. Valtioneuvoston yleisistunto 3.11.2005: Valtioneuvoston asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen muuttamisesta (Asetus 865) (<http://www.valtioneuvosto.fi>). Asetus on julkaistu Finlexissä (<http://www.finlex.fi/fi/laki/kokoelma/2005/>)). (Asetus

7.12.2005

- lähettiin neuvottelukunnan jäsenille esityslistan liitteenä 3. Se on saatavilla myös pdf-tiedostona (<http://www.finlex.fi/fi/laki/kokoelma/2005/20050146.pdf>). Esityslistan liitteenä 4 lähettiin neuvottelukunnan jäsenille asetusmuistio.
- o. Tiedoksi: Komissio antaa heinäkuussa jäsenmaille ehdotuksen suositukseksi eurooppalaisesta tutkintojen viitekehuksesta. Viitekehys on tarkoitettu 'metakehikoksi', joka helpottaa tutkintojen ja pätevyyksien vertailua. (ks. Commission Staff Working Document: Towards a European Qualifications Framework for Lifelong Learning. Luonnos on julkaistu: <http://www.minedu.fi/opm/koulutus/EQF/EQF-EN-final%20version%20-PDF.pdf>). Käynnissä on kommenttikierros. OPM keräsi 18.11. asti kommentteja vastausluonnokseen, joka on julkaistu OPM:n sivulla (<http://www.minedu.fi/opm/koulutus/>).
 - p. Tiedoksi: ENQA:n eurooppalaiset laadunvarmistuksen periaatteet ja suositukset: <http://www.enqa.net/files/BergenReport210205.pdf> (ks. myös Korkeakoulujen arviointineuvoston sivut: <http://www.kka.fi/tiedote.lasso?id=855>).
 - q. Bergenin konferenssiin osallistuneiden ministereiden julkilausuma on julkaistu suomennettuna OPM:n sivulla (<http://www.minedu.fi/opm/koulutus/yliopistokoulutus/bolognaprosessi.html>). Aiemmin neuvottelukunnalle on tiedotettu sähköpostitse mm. seuraavista Bergenin kokouksen materiaaleista: Korkeakoulutuksesta vastaavien eurooppalaisten opetusministereiden Bergenin konferenssin (19.–20.5.2005) materiaalit, jotka on julkaistu sivulla <http://www.bologna-bergen2005.no/> (ks. sivun vasen palkki: Bergen documents). The Bergen Communiqué on julkaistu em. sivulla pdf-dokumenttina.
 - r. Helsingin yliopistossa järjestetään perjantaina 3.2. ainedidaktinen symposium, jonka teemana on opettajankoulutus ja kestävä kehitys. Lisätietoja: <http://www.helsinki.fi/sokla/ad2006/>. Symposiumin yhteydessä järjestetään torstaina 2.2. kansallinen seminaari aiheesta opettajatarve ja verkostoituva opettajankoulutus. Lisätietoja: <http://www.helsinki.fi/opettajaksi/seminaari>.

Jakku-Sihvonen nosti esityslistalla olleista tiedotusasioista esiin erityisesti kohdat d, g, m, o, p ja q. Todettiin, että yliopistoissa ei ole käyty laajasti keskustelua em. koulutuspolitiikkaa koskevista asiakirjoista. Todettiin, että EU:ssa tehdään tulkintoja siitä, mikä on korkeakoululaitoksen rooli. Koulutuspolitiikan rooli on nähty eri lailla eri maissa. Kokouksessa keskusteltiin Opetushallituksen asettaman opettajien kelpoisuuskoetyöryhmän muistiosta (ks. myös muistion kohta 8). Todettiin, että asia koskee ulkomailla opettajan kelpoisuuden hankkineita opettajia. Todettiin, että asiasta ei ole ollut laajasti tietoa eri yliopistoissa.

Hannele Niemi korosti tiedotusasioissa kohdassa l esitettyä konferenssimuistiota ja sen liitettä (Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications) ja totesi em. liitteen olevan valmisteluasiakirja, joka on edelleen työn alla. Hän totesi, että kesäkuun kokouksessa ministeriöiden edustajat olivat pystyneet antamaan tukensa esityksille.

Kokouksessa keskusteltiin Vokke-projektin järjestämisestä seminaareista (ks. kohdat d ja e). Suositeltiin, että neuvottelukunnan jäsenet tutustuvat mahdollisuuksiensa mukaan luokanopettajakoulutuksen monialaisten opintojen kehittämisseminaarista laadittuun muistioon. Todettiin, että virtuaalisten monialaisten opintojen kehittäminen on Vokke-projektin virittämä hanke. Alusta alkaen on suunniteltu, että hanke jää KasVi-hankkeen vastuulle. Todettiin, että eri yliopistoissa on henkilöitä, jotka ovat halukkaita kehittämään virtuaalimoduuleja, joita voisivat käyttää eri

7.12.2005

yliopistojen opiskelijat. Moduulien kehittämisen ideana on myös se, että niitä voitaisiin käyttää myös täydennyskoulutuksessa.

Todettiin, että kysymys kodin ja koulun yhteistyöstä on haasteellinen aihe ja että tätä laajaa yhteistyökysymystä kannattaa käsitellä mm. vanhempainyhdistyksessä, paikallisissa yhdistyksissä ja opettajankoulutuksessa. Todettiin, että paikallisilta vanhempainyhdistyksiltä oli saatu palautetta, että seminaarista ei tiedotettu tarpeeksi. Todettiin, että seminaarin osanottajilta saatiin positiivista palautetta ja seminaarin virolaiset asiantuntijat ovat halukkaita jatkamaan yhteistyötä.

- 3. Kasvatusalan täydennyskoulutuksen työryhmän laatima täydennyskoulutuksen strategia-luonnos** (Vokke-projektin johtaja Ritva Jakku-Sihvonen, Helsingin yliopisto) (Strategialuonnos lähetettiin neuvottelukunnan jäsenille esityslistan liitteenä 5.) Strategia julkaistaan sen valmistuttua Vokke-projektin sivulla (<http://www.helsinki.fi/vokke/taydennyskoulutus.htm>).

Ritva Jakku-Sihvonen esitteli kasvatusalan täydennyskoulutuksen työryhmän jäsenet ja työryhmän laatiman strategialuonnoksen. Todettiin, että työryhmä on kuullut eri asiantuntijoita (OPM/Armi Mikkola, OAJ/Marja-Leena Isomursu, Helsingin yliopisto/Annu Brotherus sekä TUNING-projekti/Tuula Asunta). Työryhmän tavoitteena oli tehdä strategiasta lyhyt. Työryhmä määritteli, mihin asioihin se haluaa esittää kannanottoja ja rajasi työskentelynsä nimenomaan kasvatusta ja opetusaloilla tutkinnon suorittaneille tarkoitettuun täydennyskoulutukseen. Strategialuonnoksessa on tarkasteltu akateemisen tutkinnon suorittaneiden täydennyskoulutusta, täydennyskoulutuksen tarjontaa, resursseja ja organisointia, täydennyskoulutusta yliopistojen strategioissa sekä täydennyskoulutuksen ja peruskoulutuksen jatkumon kehittämistä. Strategialuonnoksen luvusta 5 alkaen on tuotu esiin teemoja, jotka ovat opetushenkilöstön täydennyskoulutuksen kannalta keskeisimpiä ja strategisesti tärkeitä koko opettajakunnalle lähivuosina. Lisäksi luonnoksessa on esitetty täydennyskoulutuksen kehittämisen strategisia periaatteita ja aloitteita kasvatusalan akateemisen täydennyskoulutuksen kehittämiseksi. Todettiin, että työryhmä oli esityksissään yksimielinen.

Kokouksessa käytiin yleiskeskustelu sekä kommentoitiin yksityiskohtaisesti strategialuonnosta. Seuraavaksi on kirjattu ylös joitakin muutosesityksiä strategialuonnokseen. Keskeisin näkemys liittyi kohtiin 16 ja 17, joihin Opetusministeriön ja Kuntaliiton edustajat esittivät selvästi varauksellisen kantansa. Kuntaliiton edustaja ehdotti poistettavaksi aloitteen 16, jossa esitetään työnantajille velvoite varaamaan oppilaitosten henkilöstön täydennyskoulutuksen edellyttämiä varoja vuotuisen talousarvioonsa. Opetusministeriön edustaja oli välittänyt eriävän käsityksen kohtaan 17, mikäli aloite sisältää ”korvamerkintäehdotuksen” kasvatusta ja opetusalan resursseiksi. Kokouksessa ehdotettiin lisäksi, että aloitetta 17 muutetaan myös siten, että määräraha olisi haettavissa tulossopimuskauden ajaksi. Todettiin, että tulisi tarkastella myös sitä, miten esitetyt aloitteet rahoitetaan ja miten ne sopivat yliopiston rahanjakomalliin. Erilaisia näkemyksiä esitettiin myös tekstikohdista, joissa kirjoitetaan kilpailuttamisesta.

Lisäksi ehdotettiin opettajankoulutuksen yleisen tason tarkastelua ja kehittämisprojektien sisällyttämistä strategiaan yhtenä keinona itsensä kehittämiseen. Todettiin, että Suomessa on ollut tutkimuspohjainen opettajankoulutus jo 30 vuotta ja opettajilla on perusvalmius oman työn tutkimuspohjaiseen kehittämiseen. Korostettiin täydennyskoulutuksen erityisluonnetta, johon liit-

7.12.2005

tyy tutkimusorientaatio ja ehdotettiin, että se voisi olla opettajankoulutuksen perusideologiaan liittyneenä. Ehdotettiin juuri valmistuneen opettajan perehdyttämiskoulutuksen ja mentoroinnin tarkastelua sekä urasuunnittelun ja oman kehittämissuunnitelman esittämistä strategiassa näkyvämmiin. Tuotiin esiin tarve ottaa strategiassa huomioon varhaiskasvatuksen, ainelaitosten ja ammattikorkeakoulujen henkilöstön täydennyskoulutustarve. Toivottiin laajempaa tarkastelua yliopistojen kolmannesta tehtävästä. Todettiin, että paikallisille toimijoille on asetettu strategiassa isoja haasteita ja tuotiin esiin, että täydennyskoulutuksen tarjoajien ja heidän työnjakonsa tulisi näkyä strategiassa. Toivottiin selvitystä vastuukysymysten määrittelystä. Ehdotettiin lisättäväksi, että on tärkeää kuulla täydennyskoulutustarpeita, jotka nousevat kentältä. Ehdotettiin Veso-koulutuksen tarkastelua tarkemmin. Ehdotettiin arviointikohtaan lisättäväksi tarve toimia kuntaympäristössä. Todettiin, että on iso haaste siinä, että täydennyskoulutus saadaan kytkettyä kunnissa asetettuihin koulutustavoitteisiin. Todettiin, että esimerkiksi kouluavustajat ja oppilashuollon henkilökunta tarvitsevat täydennyskoulutusta, mutta käsillä oleva strategia rajoittuu vain opetushenkilöstön täydennyskoulutukseen. Todettiin, että esimerkkejä pitäisi olla joko enemmän tai ne tulisi jättää pois kokonaan. Esitettiin erilaisia tulkintoja käsitteistä alaspäin sekä akateeminen vs. yliopistollinen täydennyskoulutus. Ehdotettiin virkojen resursoimisen sijasta kirjoitettavan henkilöstön tarpeesta.

Päätökset:

Päätettiin, että täydennyskoulutustyöryhmä keskustelee neuvottelukunnan kokouksessa esitetyistä kommentteista ja viimeistelee kasvatusalan täydennyskoulutusstrategian parin viikon sisällä. Kommenttien huomioon ottaminen päätettiin jättää työryhmän käsiin. Todettiin, että neuvottelukunnan jäsenten yhteisenä toivomuksena on strategisten periaatteiden uudelleenjärjestely. Todettiin, että tekstiä on tarpeen toisaalta tiivistää ja toisaalta täsmentää joiltakin osin. Päätettiin, että työryhmä lähettää viimeistelemänsä strategiaperin neuvottelukunnalle kommentoitavaksi. Päätettiin, että neuvottelukunnan jäsenet lähettävät kommenttinsa työryhmälle sähköpostitse yhden viikon kuluessa neuvottelukunnan kokouksen jälkeen muokatun strategiaperin saamisesta. Päätettiin, että Opetusministeriön edustaja ja Kuntaliiton edustaja sopivat Jakku-Sihvosen kanssa siitä, kirjoittavatko he strategian saatesanoihin sisällytettävän varauksen, jossa tuodaan esiin heidän näkemyksensä, joka poikkeaa täydennyskoulutuksen strategiatyöryhmän esittämästä kannasta (aloitteiden 16 ja 17 osalta) vai kirjoittavatko he erillisen erivän näkemyksensä strategiasta laajemmin.

4. Lähetekeskustelu kasvatusalan jatko-opintojen kehittämistyöryhmän työtä varten.

- a. Kasvatusalan jatko-opintojen kehittämistyöryhmän puheenjohtaja, professori Anna Raija Nummenmaa kertoi kokouksessa jatko-opintojen kehittämistyöryhmän työstä ja työryhmässä keskustelun alla olevista asioista sekä loppuraportin rakenteesta. Todettiin, että loppuraportti koostuu neuvottelukunnan edellisen kokouksen jälkeen päivitetystä väliraportista ja uudesta työryhmän kirjoittamasta raportin osasta II. Loppuraportissa käsitellään seuraavia asioita: 1) Työryhmän asettaminen ja tehtävä, 2) Jatkokoulutuksen kehittäminen, 3) kansainvälisessä kontekstissa, 4) Kasvatustieteellisen alan jatkokoulutuksen tila 2005, 5) Jatkokoulutusta koskevat säädökset ja tutkijakoulutusta koskevat tavoitteet, 6) Ehdotus kasvatustieteellisen alan jatkotutkintojen rakenteesta ja sisällöstä, 7) Kasvatustieteellisen alan tohtorikoulutuksen tarve, 8) Kasvatustieteellisen alan jatkokoulutuksen organisointi, 9) Väitöskirja osana tohtorikoulutusta, 10) Jatkokoulutusprosessin laatu sekä 11) Työryhmän loppuraportin luovuttaminen Vokke-projektin neuvottelukunnalle.

7.12.2005

Työryhmä on ottanut huomioon neuvottelukunnan edellisessä kokouksessa esitetyt kommentit ja tehnyt muutoksia väliraportissa esitettyihin asioihin. Todettiin, että työryhmä on kokoontunut 7 kertaa vuonna 2005. Todettiin, että työryhmä kokoontuu tammikuussa viimeistelemään loppuraporttinsa ja että loppuraporttia on tarkoitus käsitellä neuvottelukunnan seuraavassa kokouksessa helmikuussa 2006.

Muistion liitteenä 1 on kasvatusalan jatko-opintojen kehittämistyöryhmän ehdotus tohtorin tutkinnon rakenteeksi ja mitoitukseksi. Todettiin, että rakennetaulukon teksteihin on tehty muutoksia sen jälkeen, kun se on hyväksytty Vokke-suosituksena neuvottelukunnan kokouksessa 23.5.2005.

- b. Kokouksessa ei keskusteltu seuraavista asioista, jotka oli esitetty esityslistalla lähete keskustelun aiheina: monialaisten opintojen sivuainestatus ja yhtenäinen arviointiasteikko. Lähetekeskustelu käytiin seuraavista aiheista: 1. Vaaditaanko jatko-opiskelijoilta sivuaine? 2. Millaisiin tehtäviin tohtoreita koulutetaan? 3. Lisäksi keskusteltiin väitöskirjan osuudesta tohtorintutkinnossa.

1. Jatko-opiskelijoiden sivuainevaatimuksesta esitettiin keskustelussa erilaisia käsityksiä. Toisaalta ehdotettiin, että kasvatustieteilijältä ei pitäisi enää vaatia sivuaineopintoja. Esitettiin myös näkemys, että sivuaine on hyvä olla ja että korkeaa tasoa tulisi pitää yllä. Todettiin, että jatkossa voi olla vaikea saada suoritusoikeutta sivuaineopintojen tekemiseen, kun tavoitteena on lyhentää suoritusajoja. Todettiin, että kasvatustieteen syventävien opintojen tuottaminen voisi olla yliopistojen yhteinen kehittämisen kohde.

Todettiin, että asetuksessa on kirjoitettu jatkokoulutuksen tavoitteista seuraavasti:
”Jatkokoulutuksen tavoitteena on, että opiskelija:

- 1) perehtyy syvällisesti omaan tutkimusalaansa ja sen yhteiskunnalliseen merkitykseen sekä saavuttaa valmiudet tutkimusalaansa piirissä itsenäisesti ja kriittisesti soveltaa tieteellisen tutkimuksen menetelmiä ja luoda uutta tieteellistä tietoa;
- 2) perehtyy hyvin oman alansa kehitykseen, perusongelmiin ja tutkimusmenetelmiin; sekä
- 3) saavuttaa sellaisen yleisen tietenteorian ja tutkimusalaansa liittyvien muiden tieteenalojen tuntemuksen, joka mahdollistaa niiden kehityksen seuraamisen.”

Neuvottelukunnan kokouksessa viimeksi mainitusta kohdasta esitettiin erilaisia tulkintoja.

2. Keskusteltiin siitä, millaisiin tehtäviin tohtoreita koulutetaan ja kuinka paljon tohtoreita tarvitaan. Nummenmaan esityksessä tuli esiin, että kasvatusalalla tohtoritavoite on ollut 70 tutkintoa vuodessa. Jatko-opintojen kehittämistyöryhmässä on pohdittu kasvatusalan asiantuntijakoulutuksen tarvetta, kuinka paljon tohtoreita tarvitaan ja miten he sijoittuvat yhteiskuntaan sekä millaista asiantuntijakoulutusta pitäisi olla. Todettiin, että tutkijanuralle sijoittuu tohtorikoulutettavista alle 20% ja että tohtoreita sijoittuu yliopistoihin ja tutkimuslaitoksiin, ammattikorkeakouluihin, aikuisoppilaitoksiin sekä tutkimus- ja kehittäislaitoksiin, julkishallintoon, kuntiin, vapaaehtoisjärjestöihin ja kansainvälisiin organisaatioihin. Todettiin, että tilastojen mukaan kasvatusalan tohtorit ovat sijoittuneet hyvin työelämään. Työryhmässä on todettu, että tavoitetta voisi nostaa jonkin verran. Todettiin, että eri yliopistot aikovat esittää korotuksia omaan tohtoritavoitemääräänsä. Työryhmässä on pohdittu, voisiko

7.12.2005

tohtorintutkinto olla pätevyysvaatimuksena esimerkiksi kaikilla koulujen rehtoreilla ja ammattikorkeakoulujen opettajilla ja myös muita työllistymismahdollisuuksia tuodaan esiin loppuraportissa.

Todettiin, että jatko-opiskelijoiden määrä on valtavan suuri, mutta osa heistä ei edistä aktiivisesti jatko-opintoja. Ongelmana on se, että määrät vaikuttavat esimerkiksi yliopistojen tulosneuvotteluiden kautta moniin asioihin ja myös tilastotietoihin ja arviointeihin. Todettiin, että työryhmän loppuraportissa esitetään erilaisia toimenpiteitä tilanteeseen, kuten jatko-opiskelijoiden aktiivi- ja passiivirekisterin perustaminen, jatko-opiskelijamäärän määrittelyminen, kriteerien määrittelyminen jatkokoulutuskelpoisuudelle. Todettiin, että jatko-opiskelijoiden määrä professoria kohti on liian suuri ja jatko-opiskelijoiden määrä voi olla myös epätasaisesti jakautunut professoreiden kesken. Muissa maissa professoreilla saattaa olla 2–3 jatko-opiskelijaa, kun Suomessa määrä saattaa olla 10-kertainen. Todettiin, että on erilaisia käsityksiä siitä, kuinka monta tohtoria yhden professorin tulisi tuottaa vuodessa (esim. 0,6 tohtoria vuodessa).

3. Keskusteltiin väitöskirjan osuudesta tohtorin tutkinnon kokonaispistemäärästä. Todettiin, että vanhoissa rakenteissa väitöskirjan osuus oli suuri (80–125 ov). Todettiin, että Helsingin yliopiston edustajalta oli tullut ehdotus kasvatustieteen päivillä pidettyyn työryhmän kokoukseen. Ehdotuksessa esitettiin, että väitöskirjan pistemääräsuositus olisi 160–180 op ja vastaavasti muiden opintojen suositus olisi 60–80 op. Vaihtoehtona olisi joko se, että Vokke-suosituksessa esitettyä väitöskirjan osuutta kasvatetaan 180 opintopisteeseen tai laaditaan suositus väitöskirjan osuudesta väljemmin (eli 160–180 op). Todettiin, että työryhmä ei päättänyt 17.11. pidetyssä kokouksessaan pistemäärän väljään määrittelyyn. Neuvottelukunnan kokouksessa todettiin, että väitöskirjoja arvioidaan yliopistoissa samoilla kriteereillä. Todettiin, että jos väitöskirjan arviointikriteerit ovat samat, muita opintoja vaadittaisiin vähemmän niissä yliopistoissa, joissa väitöskirjan opintopistemäärän osuus on suuri. Neuvottelukunnan kokouksessa tuotiin esiin, että väljää määrittelyä on hankala perustella opiskelijoille.

Keskusteltiin artikkeliväitöskirjaan vaadittavien artikkeleiden määrästä ja laadusta. Todettiin, että asiaa käsitellään edelleen työryhmän seuraavassa kokouksessa. Pohdittiin, onko tarpeen antaa kovin yksityiskohtaista suositusta esimerkiksi siitä, minkä ajan sisällä artikkeliväitöskirjan artikkelit tulisi julkaista. Ongelmallisena pidettiin esimerkiksi sitä, että artikkelien julkaisemisajan pidentyminen yli suositusten voisi estää tohtoriksi valmistumisen. Keskusteltiin artikkeliväitöskirjan artikkeleiden julkaisemisen vaiheesta. Todettiin, että asetuksessa on säädetty: ”Väitöskirjaksi voidaan hyväksyä myös yliopiston riittäväksi katsoma määrä samaa ongelmakokonaisuutta käsitteleviä tieteellisiä julkaisuja tai julkaistavaksi hyväksytyjä käsikirjoituksia ja niistä laadittu yhteenveto taikka muu vastaavat tieteelliset kriteerit täyttävä työ. Julkaisuihin voi kuulua myös yhteisjulkaisuja, jos tekijän itsenäinen osuus on niissä osoitettavissa.”

Päätökset:

Hyväksyttiin tohtorintutkinnon rakenne ja mitoitus -kuvaan tehdyt tekstimuutokset. Päätettiin jättää työryhmän edelleen pohdittavaksi väitöskirjan opintopistemäärä sekä muut työryhmässä edelleen keskustelun alla olevat asiat.

7.12.2005

5. **Keskustelu Vokke-projektin päätösseminaarista ja opettajille suunnatusta seminaarista.** Päätösseminaarin ohjelmaluonnos jaettiin neuvottelukunnan jäsenille esityslistan liitteenä 1. Jakku-Sihvonen esitteli seminaarin ohjelmaluonnokset. Todettiin, että varsinaiseen päätösseminariin 7.11.2006 on tarkoitus kutsua yhteiskunnan eri tahoja ja erikseen voidaan järjestää 8.11.2006 opettajankoulutuksen keskusteluseminari tai vaihtoehtoisesti Kasvatustieteen päivien yhteydessä Vokke-symposium opettajankoulutuksesta. Keskusteltiin päätösseminaarin ohjelmasta ja luentojen vaihtoehtoisista aiheista. Todettiin, että päätösseminariin voidaan kutsua kansainvälinen asiantuntija (Thomas Eklund, joka on seurannut tutkinnon uudistuksen kehitystä eri maissa) tai voidaan myös keskittyä tutkinnonuudistuksen merkitykseen ja saavutuksiin kansallisella tasolla. Lisäksi käsitellään tohtorikoulutuksen uudistamista ja sitä, miten kasvatustieteen opetussuunnitelmat ovat muuttuneet.

Päätökset:

Päätettiin järjestää Vokke-projektin päätösseminari 7.11.2006. Päätettiin, että Vokke-projektin päätösseminariin sisällytetään tutkinnonuudistusta seuranneen kansainvälisen asiantuntijan sijasta asiantuntijapuheenvuorot yliopistojen kolmannelta tehtävästä ja täydennyskoulutuksesta. Päätettiin, että opiskelijapuheenvuoro ja kentän edustajan puheenvuoro sisällytetään ohjelmaan (esim. paneelikeskusteluun). Opettajille tarkoitettu seminaari sai myös kannatusta neuvottelukunnan kokouksessa, joten seminaari päätettiin järjestää 8.11.2006. Ohjelmaan ehdotettiin sisällytettävän myös näkökulma siitä, millaiseen yhteiskuntaan koulutetaan eli millaiseen haasteeseen opettajankoulutuksella halutaan vastata sekä puheenvuoro Bolognan prosessin eurooppalaisesta tilanteesta.

6. **Vokke-projektin marraskuussa 2005 päivitetty toimintakertomus ja toimintasuunnitelma.** Esityslistan liitteenä 6 jaettiin neuvottelukunnan jäsenille Vokke-projektin toimintakertomus ja toimintasuunnitelma -asiakirja. Asiakirja julkaistaan viimeisteltynä Vokke-projektin sivulla (<http://www.helsinki.fi/vokke/projektisuunnitelma> ks. kohta 2, toimintasuunnitelma). Kokouksessa jaettiin pöydälle kuvaus Vokke-projektin toiminnasta vuonna 2006 (ks. muistion liite 2).

Jakku-Sihvonen esitteli vuoden 2006 toimintasuunnitelman. Todettiin, että tavoitteena on, että toteutetaan suunnitteilla olevat seminaarit (pätösseminari 7.11.2006 ja opettajankoulutuksen keskusteluseminari 8.11.2006, ks. tarkemmin muistion kohta 5), julkaistaan 3–4 julkaisua sekä jatketaan Vokke-konttorissa jo aloitettua tutkimusta seuraavista aiheista: miten kasvatustiedettä opetetaan sekä miten opetussuunnitelmat ovat muuttuneet. Lisäksi jatko-opintojen kehittämissä työryhmän loppuraportti valmistuu 15.2. mennessä ja sitä käsitellään neuvottelukunnan kokouksessa 28.2.2006.

Todettiin, että Vokke-konttorissa on tekeillä kolme julkaisua sekä suunnitteilla on neljäs julkaisu. Kesällä 2006 on tarkoitus julkaista kasvatustiedettä koskeva englanninkielinen julkaisu sekä Entep-verkoston (eli European network for teacher education in policy making) käyttöön syyskuun kokoukseen valmistellaan opettajankoulutusta koskeva englanninkielinen julkaisu kesällä 2006. Kolmas julkaisu koskee taito- ja taideaineiden asemaa ja merkitystä mm. seuraavista näkökulmista: miksi taito- ja taideaineet ovat merkittäviä luokanopettajakoulutuksessa ja mikä on niiden asema peruskoulutuksessa? Suunnitteilla on myös katsomusaineiden opetuksen kehittämistä koskeva keskusteleva kirja, mutta päätöstä sen tekemisestä ei ole vielä tehty.

7.12.2005

Todettiin, että Virosta oli tiedusteltu mahdollisuutta tehdä tutkimusyhteistyötä Vokke-konttorin kanssa. Todettiin, että Tallinnan ja Tarton yliopistojen ja Vokke-projektin välinen yhteistyö voidaan toteuttaa pienimuotoisesti mutta Vokke-konttorin henkilöstön aika ei riitä yhteistyön tekemiseen muiden maiden kanssa. Todettiin, että Viron yliopistojen edustajat ovat halukkaita analysoidaan opetussuunnitelmaansa Jakku-Sihvosen laatiman teoreettisen viitekehyksen mukaisesti ja kehittämään opetussuunnitelmansa rakenteita Vokke-suosituksina esitettyjen periaatteiden pohjalta. Todettiin, että Vokke-konttori yrittää raportoida eri foorumeilla opetussuunnitelmien vertailututkimusta sekä kasvatustiedettä pääaineena ja opettajan pedagogisia opintoja koskevia tuloksia sekä kirjoittaa tuloksista.

Kokouksessa keskusteltiin yleisemminkin opettajankelpoisuuden peruseriaatteista ja huolesta, että Suomessa omaksuttuja periaatteita madalletaan. Todettiin, että opettajankelpoisuuden peruseriaatteet on hyväksytty virkamiestasolla. Todettiin, että Brysselissä toteutetussa kuulemis-tilaisuudessa esitettiin, että ylempi korkeakoulututkinto on opettajankelpoisuuden perusta ja että kaikilta opettajilta edellytetään opinnäytetyö. Todettiin, että opettajankoulutuksessa kasvatustieteen painoarvo lisääntyy.

Päätös: Päätettiin hyväksyä Vokke-projektin toimintakertomus ja toimintasuunnitelma.

7. Keskustelu tutkintojen kehittämiseen liittyvästä tutkimustoiminnasta yliopistoissa.

Neuvottelukunnassa toimivia yliopistojen edustajia pyydetään lähettämään Vokke-konttoriin tietoja yliopistoissaan tekeillä olevista tai jo valmistuneista tutkintorakenteen muutosta käsittelevistä opinnäyte- ja muista tutkimuksista, jotta niistä voidaan tiedottaa myös Vokke-projektin sivuilla. Todettiin, että tiedossa ovat seuraavat opinnäytetutkimukset: Mari Ahon (Helsingin yliopisto) ohjattua harjoittelua koskeva, jo valmistunut pro gradu -tutkielma sekä tekeillä oleva Jaana Fräntin (Tampereen yliopisto) pro gradu kasvatustieteilijän avainkompetensseista.

8. Keskustelu ulkomailla suoritettujen tutkintojen hyväksymisestä Suomessa.

Opetushallituksen asettaman työryhmän tehtävänä oli suunnitella sopeutumisaajan ja kelpoisuuskokeen soveltamista EU/ETA-alueella hankitun ammattipätevyyden tunnustamisessa (ks. http://www.helsinki.fi/vokke/dokumentit/Opettajankelpoisuuskoetyoryhma_muistio251005.pdf

Todettiin, että Opetushallitus on määritellyt kelpoisuuskoevaatimukset niille, jotka ovat tulleet Suomeen suoritettuaan opettajan pätevyden ulkomailta. Todettiin, että Opetushallituksen tehtävänä on tunnustaa ulkomaiset tutkinnot. Todettiin, että asiaa valmistellut opettajan kelpoisuuskoetyöryhmä ei ole kuullut asiassa kovin laajasti eri yliopistojen ja muiden sidosryhmien (kuten OAJ ja Kuntaliitto) mielipiteitä. Todettiin, että työryhmän kannanotossa on oikeansuuntaisia asioita. Esitettiin kuitenkin huoli, madalletaanko liiaksi kynnystä saada opettajan pätevyys. Todettiin, että perusopetuksessa on riittävän tiukat kielitaitovaatimukset. Todettiin, että toimivaltainen viranomaisena on jo tehnyt päätöksen ja että se tulee voimaan joulukuussa 2005.

Päätökset:

Päätettiin, että perustetaan neuvottelukunnan alainen työryhmä, jonka tehtävänä on kolmen viikon kuluessa tehdä selvityspyyntö ja kysyä, minkälainen menettelytapa on ollut päätöksen takana. Päätettiin, että Vokke-konttori kokoaa työryhmän, johon kuuluvat edustajat vähintään

7.12.2005

kahdesta yliopistosta, OAJ:sta ja Kuntaliitosta sekä laatii selvityspyyntöluonnoksen. Päätettiin, että neuvottelukunnan jäsenet kommentoivat selvityspyyntöluonnosta sähköpostitse työryhmän esittämään määräaikaan mennessä. Päätettiin lähettää selvityspyyntö Opetushallitukseen joulun mennessä.

9. **Keskustelu ammattikorkeakoulussa suoritettujen pedagogisten opintojen korvaavuudesta.** Todettiin, että Vokke-konttoriin on lähetetty jälleen kysymys ammattikorkeakoulussa suoritettujen pedagogisten opintojen korvaavuudesta. Todettiin, että asiasta on keskusteltu aiemmin neuvottelukunnan kokouksissa mutta neuvottelukunta ei ole ottanut asiaan kantaa. Todettiin, että opintoasiainpäälliköiden kesken käydyssä keskustelussa oli tullut esiin, että yliopistoissa ammattikorkeakouluissa suoritetuista opinnoista saatavat korvaavuudet vaihtelevat. Todettiin, että korvaavuuden suuruus on ollut noin 7 opintoviikkoa mutta rinnastuspäätökset ovat vaihdelleet eri yliopistoissa 5–35 pisteen välillä. Todettiin, että mitkään säädökset eivät velvoita, että ammattikorkeakouluissa suoritettujen opintojen tulee hyväksyä sellaisenaan. Todettiin, että ammattikorkeakoulussa suoritettujen opettajan pedagogiset opinnot antavan yleisen pedagogisen pätevyyden, mutta ammattikorkeakoulussa ei voida antaa yliopistojen tieteenalaopintoja vastaavia opintoja.

Päätökset:

Päätettiin, että Vokke-konttorissa valmistellaan yliopistoista kerättäviin tietoihin perustuva esitys pistemäärästä, minkä ammattikorkeakoulussa suoritettujen pedagogisten opintojen korvaavat opiskelijan suorittaessa kasvatustieteen cum laude -opinnot kasvatustieteellisissä/käyttätymistieteellisissä tiedekunnissa. Päätettiin, että kysely opintojen korvaavuudesta lähetetään oppitöiden haltijoiden lisäksi opintoasiainpäälliköille.

10. Neuvottelukunnan seuraava kokous

Päätettiin, että neuvottelukunnan seuraava kokous järjestetään tiistaina 28.2.2006.

11. Muut mahdolliset asiat

Muita asioita ei ollut.

12. Kokouksen päättäminen

Kokouksen toisena puheenjohtajana toiminut professori Juhani Peltonen päätti kokouksen klo 15.00 ja toivotti läsnäolijoille hyvää joulun odotusta.

Helsingissä ja Raumalla 7.12.2005

Hannele Niemi
puheenjohtaja (kohdat 1–3)

Juhani Peltonen
puheenjohtaja (kohdat 4–12)

Varpu Tissari
sihteeri

MUISTION LIITTEET

Liite 1. Vokke-suositus kasvatusalan tohtorin tutkinnon rakenteeksi ja mitoituksiksi (Hyväksytty neuvottelukunnan kokouksessa 22.11.2005.)

Liite 2. Vokke-projektin toiminta vuonna 2006

Helsingin yliopisto
Vokke-projekti
Varpu Tissari
varpu.tissari@helsinki.fi

MUISTIO

7.12.2005

TIEDOKSI VOKEN VERKKOSIVUILLA JULKAISTUJA MATERIAALEJA

- 1) Jatko-opintojen kehittämistyöryhmän työskentelystä on raportoitu verkkosivulla:
<http://www.helsinki.fi/vokke/jatkokoulutus>
- 2) Täydennyskoulutustyöryhmän työskentelystä on raportoitu verkkosivulla:
<http://www.helsinki.fi/vokke/taydennyskoulutus>
- 3) Vokke-projektin seminaarien materiaalit on julkaistu sivulla:
<http://www.helsinki.fi/vokke/seminaarit.htm>
- 4) Jyväskylän yliopistossa järjestetyn Luokanopettajakoulutuksen monialaisten opintojen kehittämisseminaarin materiaalit on julkaistu sivulla: <http://www.helsinki.fi/vokke/seminaarit.htm> ja seminaarissa työskennelleiden työryhmien muistiot sekä seminaarin muistio on julkaistu (ks. <http://www.helsinki.fi/vokke/jaosvirt.htm>). Seminaarin esitykset ovat katsottavissa videotallenteina Jyväskylän yliopiston MoVie-moniviestinkanavalla. Ohjeet: <http://moniviestin.jyu.fi/sisalto/movie/ohjeet>
- 5) Vokke-projektin toimintakertomus ja toimintasuunnitelma -asiakirja julkaistaan marraskuussa päivitettyinä verkkosivulla: <http://www.helsinki.fi/vokke/projektisuunnitelma> (ks. kohta 2, toimintasuunnitelma).
- 6) Jaoksien työskentelystä on raportoitu verkkosivulla: <http://www.helsinki.fi/vokke/jaokset>